

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Børne- og Undervisningsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 22. oktober 2020
Kontor: Stats- og Menneskerets-
kontoret
Sagsbeh: Nanna Therkelsen
Sagsnr.: 2020-0032/03-0011
Dok.: 1644749

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 516 (Alm. del), som Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg har stillet til justitsministeren den 25. september 2020. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra ikkemedlem af udvalget (MFU) Sikandar Siddique.

Nick Hækkerup

/

Henrik Skovgaard-Petersen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 516 (Alm. del) fra Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg:

”Vil ministeren oplyse, hvorfor ministeriet har ændret holdning til spørgsmålet om, hvorvidt det er i strid med grundloven at fratrække statsstøtten til muslimske friskoler, hvilke konkrete argumenter der er for den ændrede vurdering, og vil ministeren videre oplyse, hvordan han forholder sig til de juridiske eksperters kritik af den ændrede vurdering, idet der henvises til artiklen ”Ekspertter er dybt forundrede: Justitsministeriet foretager ko-vending om muslimske friskoler”, bragt på skoleliv.dk den 24. september 2020?”

Svar:

Efter grundlovens § 70 kan ingen på grund af sin trosbekendelse eller afstamning berøves adgang til den fulde nydelse af borgerlige og politiske rettigheder eller unddrage sig opfyldelsen af nogen almindelig borgerpligt.

Bestemmelsen indebærer et forbud mod diskrimination med bl.a. afstamning som kriterium for så vidt angår adgangen til nydelse af borgerlige eller politiske rettigheder. Udtrykket ”rettigheder” skal ikke forstås snævert, men må betegne enhver fordelagtig retsposition.

Bestemmelsen beskytter mod direkte og indirekte forskelsbehandling. Beskyttelsen gælder således ikke kun, hvor der udtrykkeligt forskelsbehandles på grund af afstamning (direkte diskrimination), men antages også at gælde, selvom der formelt set ikke forskelsbehandles på grund af afstamning, men dog på grund af forhold, der er så nøje forbundet hermed, at resultatet faktisk bliver meget nær det samme (indirekte diskrimination).

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis, hvor domstolene har forholdt sig til fortolkningen af begrebet ”afstamning” i grundlovens § 70. Der foreligger endvidere kun relativt sparsom juridisk litteratur om spørgsmålet.

Den nærmere fastlæggelse af, hvornår der foreligger forskelsbehandling på baggrund af afstamning, er desuden omdiskuteret i den foreliggende juridiske litteratur.

På den ene side anføres det af f.eks. Jens Elo Rytter, Individets grundlæggende rettigheder, 3. udgave (2019), side 444, at der ”[v]ed »afstamning« må forstås en persons race, hudfarve og nationale eller etniske oprindelse (begrebet omfatter derimod ikke nationalitet, dvs. statsborgerskab)”.

På den anden side anfører Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer (2015), side 415-416:

”Udtrykket »afstamning«, der blev indsat i 1953-grundloven under indtryk af antisemitismen før og under anden verdenskrig, omfatter race, jf. bl.a. Julius Bomholts bemærkninger under folketingsbehandlingen (Rigsdagstidende 1952-53, Folketinget Forhandlingerne sp. 2665).”

Af Forfatningskommissionens betænkning af 1953, side 77, fremgår, at et mindretal i forbindelse med grundlovsrevisionen i 1953 foreslog, at der i grundloven blev indført en bestemmelse om, at enhver har krav på at nyde de i grundloven indeholdte rettigheder og friheder uden forskelsbehandling af nogen art på grund af race, farve, køn, sprog, religion, politisk eller anden anskuelse, national eller social oprindelse, formueforhold, fødsel eller anden samfundsmæssig stilling.

Flertallet foreslog derimod alene en beskyttelse mod forskelsbehandling på grund af trosbekendelse. Under udvalgsbehandlingen i Folketinget blev beskyttelse mod forskelsbehandling på grund af afstamning tilføjet til bestemmelsen. Om baggrunden herfor kan uddybende henvises til Rigsdagstidende 1952-53, Folketingets forhandlinger, sp. 2665, hvoraf det fremgår, at Julius Bomholt under forhandlingerne om den nuværende § 70 i grundloven (forslagets § 71) udtalte følgende:

”I en af frihedsparagrafferne, § 71, har vi indføjet den bestemmelse, at ingen borger på grund af sin afstamning eller sit tilhørsforhold til den ene eller anden race kan berøves adgangen til den fulde nydelse af sine borgerlige og politiske rettigheder. I disse tider, da antisemitismen raser, og da mennesker hånes for at tilhøre en bestemt race, inden de klynges op i galgen, kan det være rimeligt, at vi helt klart her i landet går ind for en humanistisk opfattelse. Vort demokratiske livssyn afviger fundamentalt fra det, som råder i de totalitære samfund, og det må gerne siges også i grundloven.”

Som det fremgår, er der kun sparsomme retskildemæssige bidrag til fortolkningen af begrebet ”afstamning” i grundlovens § 70, og spørgsmålet er om diskuteret i den juridiske litteratur. Justitsministeriet finder i lyset heraf, at der må lægges afgørende vægt på de nævnte forarbejder til bestemmelsen, og det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at beslutningsforslag nr. B 32 om at afskære statsstøtte til visse friskoler, hvor over halvdelen

af eleverne har udenlandsk baggrund, ikke rejser spørgsmål i forhold til grundlovens § 70.

Det bemærkes for fuldstændighedens skyld, at det på det foreliggende grundlag fortsat er Justitsministeriets vurdering, at det vil rejse væsentlige spørgsmål i forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 14 sammenholdt med artikel 2 i 1. tillægsprotokol til konventionen at indføre en tilskudsbetingelse om, at friskoler, der har mere end 50 pct. elever med udenlandsk baggrund, skal betinges af, at den pågældende friskole kan dokumentere, at den ikke modvirker de udenlandske elevers integration i det danske samfund, jf. også Justitsministeriets notat af 16. juni 2020 (oversendt til Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg den 17. juni 2020) og Børne- og Undervisningsministeriets brev til Undervisningsudvalget af 28. marts 2018 indeholdende Justitsministeriets vurdering af beslutningsforslag nr. B 68.